

**Extra informatie bij het
referentiekader voor kwaliteit van
leven, wonen en zorg
voor personen met dementie**

Gespreksleidraad gezamenlijke besluitvorming in complexe situaties

Bron: van de Ven, L. G., Jukema, J. S., de Lange, J., Coppoolse, K., Span, M., & Smits, C. (2017).
Beslissen als samenspel. *Denkbeeld*, 29(1), 28-31.

Stap	Stappen voor gezamenlijke besluitvorming	Centrale vraag	Uitkomst	Voorbeeldvragen	Aandachtspunten voor de professional
0	Een goede relatie opbouwen met de cliënt en dienst netwerk	Wie zijn van belang voor dit netwerk en hoe komt dit netwerk tot beslissingen?	Helderheid over gebruikelijke manieren van besluitvorming in het netwerk van de persoon met dementie	<ul style="list-style-type: none"> - Wie zijn voor u van belang als het gaat om het komen tot beslissingen? - Hoe wilt u hen betrekken in de besluitvorming? 	<ul style="list-style-type: none"> - Bedenk dat ook betrokkenen die niet bij gesprekken aanwezig zijn een rol kunnen hebben in de besluitvorming van het netwerk. - Aansluiten op gebruikelijke manieren van besluitvorming in het netwerk van de persoon met dementie
1	De kwestie bespreken	Wat is er aan de hand?	Eenduidig gedragen visie op de kwestie die wordt aangepakt	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is op dit moment belangrijk voor u? - Waarover maakt u zich zorgen? - Wie hebben met de kwestie te maken en moeten betrokken worden bij de besluitvorming? - Delen anderen deze zorgen of hebben zij andere zorgen? - Wat zien we samen als kwestie die moet worden aangepakt? - Spelen er meerdere kwesties tegelijk? - Wat pakken we nu aan, wat kan eventueel later? 	<ul style="list-style-type: none"> - Alle relevante betrokkenen mee laten doen. - De waarden en zorgen van alle betrokkenen verhelderen. - Iedere betrokkene komt aan het woord. - Verschillen in visie verhelderen. - De vraag achter de vraag. - Prioriteren van zorgen.
2	De mogelijkheden bespreken	Wat zijn de mogelijkheden?	Helderheid over wat de	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is uw doel op dit moment? - Waar wilt u naartoe werken bij deze kwestie? 	<ul style="list-style-type: none"> - Eerst ruimte voor doelen en ideeën van de cliënt en de direct betrokkenen zelf

			keuzemogelijkheden zijn	<ul style="list-style-type: none"> - Welke mogelijkheden ziet u zelf? - Wat heeft u zelf al geprobeerd? - Wat werkte daarbij wel en niet? - Wilt u dat ik u vertel over de mogelijkheden die ik zie? 	<ul style="list-style-type: none"> - Dan pas je eigen ideeën over mogelijke oplossingen - Bewustzijn van mogelijkheden die je al had uitgesloten. Kunnen die echt niet? Denk buiten bestaande kaders en de eigen organisatie. <p>Let op! Laat geen eigen voorkeur doorschemeren.</p>
3	Achterhalen van voor- en nadelen en risico's door mogelijkheden te bespreken en uit te proberen	Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden?	De ervaren voor- en nadelen per mogelijkheid zijn helder	<ul style="list-style-type: none"> - In gesprekken: Overloop iedere keuzemogelijkheid - Waarom zou dit een goede mogelijkheid kunnen zijn? - Welke twijfels heeft u bij deze mogelijkheid? - Wat maakt dit zo belangrijk voor u? - Wat zou deze mogelijkheid opleveren/kosten? - Wat heeft u nog nodig om de voor- en nadelen van deze mogelijkheid te kennen? - Wilt u dat ik mijn ervaringen met deze mogelijkheden bij anderen met u deel? - Uitproberen: geef ruimte aan de persoon met dementie om verschillende mogelijke oplossingen uit te proberen om te ervaren wat de voor- en nadelen ervan zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eerst de overwegingen van de cliënt en het netwerk zelf. - Iedere betrokkene komt aan het woord. - Nagaan wat belangrijk is voor de betrokkenen. - Uitproberen van keuzemogelijkheden kan helpen voor- en nadelen te ontdekken. - Ervaringskennis van andere cliënten (anoniem) of eigen professionele ervaring kun je delen. - - Let op: in gesprek: nog geen keuze mogelijkheden kiezen of afstrepen. Uitproberen is ook echt uitproberen. Er wordt een tijd afgesproken waarop de ingezette acties worden geëvalueerd. Er is dan nog een weg terug, als de persoon met dementie het toch niet ziet zitten.
4	De voorkeuren bespreken	Wat zijn de voorkeuren van de verschillende betrokkenen?	Helderheid over ieders voorkeur.	<ul style="list-style-type: none"> - Welke voor- en nadelen vindt u het belangrijkste? - Hoe is dit voor andere betrokkenen? - Welke mogelijkheid heeft uw voorkeur en waarom? - Komen onze voorkeuren overeen of niet? - Hoe reageerde de persoon met dementie op het uitproberen van verschillende mogelijkheden? 	<ul style="list-style-type: none"> - Prioriteren van overwegingen. - Iedere betrokkene komt aan het woord. - Zo nodig helpen bij het vormen of verwoorden van voorkeuren. - Aandacht hebben voor conflicterende waarden of belangen. <p>Let op: deze neutraal benoemen</p>
5	De beslissing nemen, rekening	Wat gaan we doen en wanneer?	Overeenstemming over wie,	<ul style="list-style-type: none"> - Als voorkeuren overeen komen: Wat moeten we concreet gaan doen? 	<ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor verschillende posities en belangen in het netwerk.

	houdend met de belangen van de betrokkenen		wat, wanneer gaat doen.	<p>Wie gaat wat doen en wanneer?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als voorkeuren niet overeenkomen: Waar liggen overeenkomsten en verschillen? - Wat kan een compromis zijn? - Wie gaat wat doen en wanneer? - Wanneer spreken we elkaar weer over hoe het is gegaan? 	<ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor de timing van acties. Zijn de betrokkenen eraan toe? - Bouw voldoende tijd in om tot overeenstemming te komen. Plan zo nodig een tweede gesprek. - Ondersteun de cliënt zo nodig om diens stem te laten horen.
6	Terugkijken	Hoe is het gegaan?	Helderheid over wat wél werkte en wat niet en wat zo nodig moet worden aangepast.	<p>Terugkijken op de beslissing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe gaat het nu met u? - Wat gaat goed en wat gaat niet goed? - Wat moet eventueel anders? <p>Terugkijken op de besluitvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe kijkt u terug op hoe we tot deze beslissing zijn gekomen? - Wat hebben we geleerd van het samen beslissen in deze situatie? - Wat gaan we de volgende keer weer zo doen? Wat niet? 	<ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor de uitkomst van de beslissing. - Aandacht voor het proces van beslissen. - Reflecteren op de manier van samenwerken tijdens de besluitvorming. - Expliciet aandacht voor het samen leren beslissen.